

MİLLİ KÜTÜPHANE KAYITLARINDA YAZARI BİLİNMEYEN BİR ESER HİKÂYÂT-I DİNİYYE

A Work with an Unknown Author in the National Library Records

 Dilan ADANÇ

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Eski Türk Edebiyatı ABD Doktora Öğrencisi, Nevşehir, Türkiye, dilan_adanc@hotmail.com

Araştırma Makalesi/Research Article

Geliş/Received:
11.01.2022

Kabul/Accepted:
21.03.2022

Sayfa/ Page:
94-98

Öz

Dînî-tasavvufî konulu eserlerin Klâsik Türk edebiyatında varlığı bilinmektedir. Bu eserlerden biri de Millî Kütüphane El Yazması ve Nadir Eserler Bölümü O6 Mil Yz A 5274 numarada “Hikâyât-ı Dîniyye” adıyla kayıtlıdır. Müstensihî ve müellifî bilinmeyen Hikâyât-ı Dîniyye çeşitli dînî hikâyelerden oluşan mensur bir eserdir. Bu çalışmada dil ve üslûp özelliklerinden yola çıkılarak yazıldığı dönem tahmin edilen Hikâyât-ı Dîniyye ile Erzurumlu Mustafa Darîr Efendi’nin “Yüz Hadis Yüz Hikâye” adlı eserinde bulunan hadis, hadis tercümeleri ve hikâyeler karşılaştırılarak her iki eserdeki benzerlikler ve farklılıklar ortaya konulacaktır.

Darîr’in eserinde ve Hikâyât-ı Dîniyye’de yer alan hikâyelerde olay örgüsü genel olarak birbirine benzese de Hikâyât-ı Dîniyye’de kimi hikâyelerin başlangıcında ve bitişinde farklılıklar görülmektedir. Her iki eserdeki hadis ve hadis tercümeleri incelendiğinde Hikâyât-ı Dîniyye’de yer alan hadislerde kelime ve hadis râvisi bakımından farklılıklar bulunmaktadır. Hikâyât-ı Dîniyye’de bulunan 56 hikâyeden 3’ü Darîr’in eserindeki hikâyelerle tamamen benzer, 12 hikâye tamamen farklı ve geriye kalan 41 hikâye kelime, hadis ve hadis tercümeleri bakımından farklılıklar göstermektedir.

Bu çalışmada, müstensihî ve müellifî bilinmeyen Hikâyât-ı Dîniyye adlı eserin Erzurumlu Mustafa Darîr Efendi’nin “Yüz Hadis Yüz Hikâye” adlı eserinin farklı bir nüshası olabileceği yapılan incelemelerle ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hikâye, Hikâyât-ı Dîniyye, Erzurumlu Mustafa Darîr Efendi.

Abstract

It is known that religious-mystical works exist in Classical Turkish literature. One of these works is registered under the name of “Hikâyât-ı Dîniyye” at the National Library Manuscript and Rare Works Section at 06 Mil Yz A 5274. Hikâyât-ı Dîniyye, whose copyist or author is not known, is a prose work consisting of various religious stories. In this study, the similarities and differences in both works will be revealed by comparing the hadiths, hadith translations and stories found in "Hundred Hadis Hundred Stories" by Hikâyât-ı Dîniyye and Erzurumlu Mustafa Darîr Efendi, which is estimated based on the language and style features.

Although the topic is generally similar in the stories in Darîr's work and in Hikâyât-ı Dîniyye, there are differences in the beginning and end of some stories in Hikâyât-ı Dîniyye. When the hadith and hadith translations in both works are examined, there are differences in the hadiths in the Hikâyât-ı Dîniyye in terms of words and hadith narrators. Of the 56 stories in Hikâyât-ı Dîniyye, 3 are completely similar to the stories in Darîr's work, 12 stories are completely different, and the remaining 41 stories differ in terms of words, hadith and hadith translations. In this report, it will be revealed by the investigations that the work named Hikâyât-ı Dîniyye, whose author or copyist is not known, can be a different version of Mustafa Darîr Efendi's work named “Yüz Hadis Yüz Hikâye” from Erzurum.

Keywords: Story, Story of Dîniyye, Mustafa Darîr Efendi from Erzurum

Atıf/Citation: Adanç, D. (2022). Millî Kütüphane kayıtlarında yazarı bilinmeyen bir eser Hikâyât-ı Dîniyye. *MECMUA-Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi* ISSN: 2587-1811 7(14), 94-98

Bu çalışma II. Uluslararası Kapadokya Sosyal Bilimler Öğrenci Kongresi’nde tarafımdan sunulan “Millî Kütüphane Kayıtlarında Yazarı Bilinmeyen Bir Eser Hikâyât-ı Dîniyye” adlı bildirinin şekil-muhtevâ incelemesi eklenerek genişletilmiş halidir.

Giriş

Bilindiği üzere Klâsik Türk Edebiyatında dînî-tasavvufî eserler önemli bir yere sahiptir. Edebiyat tarihi açısından bu eserlerin tespiti ve metinlerin neşri bu alanda yapılan çalışmalar için önemli kaynaklardandır. Üzerinde çalışılan Hikâyât-ı Dîniyye (Hikâyât-ı Dîniyye, Yazmalar, 5274) adlı eser ilmî olarak daha öncesinde kendisiyle ilgili bilgi verilmemiş eserlerden biridir. Bu çalışma çerçevesinde öncelikle eserin nüsha özellikleri hakkında bilgi verilerek 06 Mil Yz A 5274 numarada kayıtlı olan bu nüshadan hareketle eserin dil ve üslûp özelliklerinden yola çıkılarak yazıldığı dönem tahmin edilen Hikâyât-ı Dîniyye ile Erzurumlu Mustafa Darîr Efendi'nin “Yüz Hadis Yüz Hikâye” (Toprak, 2019, s. 37-269) adlı eserinde bulunan hadis, hadis tercümeleri ve hikâyeler karşılaştırılarak her iki eserin benzerliklerini ve farklılıklarını ortaya koymak amaçlanmıştır. Müellifi ve müstensihi bilinmeyen Hikâyât-ı Dîniyye Millî Kütüphane El Yazması Nadir Eserler Bölümü 06 Mil Yz A 5274 numarada kayıtlıdır. Eser, baştan ve sondan eksik olup 140 varaktan oluşmaktadır.

Eserin içeriğine bakıldığında hikâyelerde; Câbir bin Ensârî, Cafer-i Sâdık , Cüneyd-i Bağdâdî, Ebû Hüreyre, Hârûnû'r-Reşîd, Hasan-ı Basrî, Hâtim-i Esam, Hz Ali, Hz Dâvûd, Hz Fatıma, Hz Hüseyin, Hz İbrâhim, Hz Muhammed, Hz Nûh, Hz Ömer, Hz Süleyman, Kâb-el Ahbâr, Mâlik bin Dinâr, Mansûr bin Ammâr, Süfyân-ı Sevrî, Ümmü Cafer, Veysel Karani gibi din büyükleri etrafında adalet, anne ve babaya saygı, cennete ve cehenneme girmek, cömertlik-cimrilik, dedikodu etmek, içki içmek, düşkün ve yoksullara yardım etmek, Fâtiha, Yâsin ve İhlâs sûrelerinin gücü, güzel ahlak, hayır yapmak, Allah'tan rızık istemek, ilim öğrenmek ve öğretmek, Müslüman kardeşliği, dünyanın geçiciliği, İslamın beş şartı, peygamber şefaati, sadaka vermek, sözün kıymetini bilmek, şeytanın insanları doğru yoldan alkoyması, Tanrı için sevmek, tesbih duası, verilen sözü tutmak, ölümü unutmak konularının işlendiği görülmektedir. Eserde hikâyelerin öncesinde de İslam diniyle ilgili bilgilere ve rivâyetlere yer verilir.

Hikâyât-ı Dîniyye adlı eserin bilinen tek nüshasındaki imlâ özellikleri incelendiğinde eserde tutarsızlıklar ve eksiklikler görülmektedir. Eserde harflerin birbiri yerine kullanımı, Osmanlı yazımı kurallarına aykırı davranımlar söz konusudur. Hikâyât-ı Dîniyye'de geçen özel isimlerde hareke kullanımı görülmemiştir. Ancak mekan isimlerinde harekelendirme yapılmıştır. Belli başlı dil ve üslûp özellikleri açısından bu dönem için değerlendirildiğinde eski kelimelerin kullanımını ve Eski Anadolu Türkçesinin kimi özelliklerini görmek mümkündür. Hikâyât-ı Dîniyye'nin istinsah tarihi ile ilgili bilgi bulunmaması sebebiyle eserin yazıldığı dönemi tespit etmek için eserin dil ve üslûp özelliklerinden yola çıkılır. Eserin 14. ve 15. yüzyıla ait olabileceği düşüncesi, dînî bir eser olması ve hadis ve hadis tercümelerinin yer alması Erzurumlu Mustafa Darîr Efendi'nin “Yüz Hadis Yüz Hikâye” adlı eserini inceleme ihtiyacını doğurur.

Yapılan araştırmalarda; “Yüz Hadis Yüz Hikâye” adlı eser Darîr'in yaşlılık döneminde yazdığı son eseridir. Bu eser yüz hadis derlemesi olarak Türkçe yazılmış ilk kitaptır. Osmanlı coğrafyasında uzun yıllar okunmuş kendinden sonra yazılan kitaplara kaynaklık etmiştir. Eserin 12 nüshasına karşın yurt içinde ve yurt dışında tespit edilen yeni nüshalarla bu sayı 20'ye çıkarılmıştır. “Yüz Hadis Yüz Hikâye” adlı eserin Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi Nüshası, Süleymaniye Kütüphanesi Pertevniyal Nüshası, Millet Kütüphanesi Şeriye Bölümü ve Muallim Cevdet Nüshasını ele alan çalışmalardan¹ faydalanılmıştır. Bu çalışmalardan yola çıkılarak bir sonuca ulaşılmaya çalışılmıştır.

Hikâyât-ı Dîniyye'de yer alan hikâyeler 51/89 varaklar arasında bulunmaktadır. Eserde yer alan hikâyelerde numaralandırma söz konusu değildir, hikâyeler “hikâyet olunur” kalıp ifadesiyle başlamaktadır. İlk hikâyeden son hikâyeye kadar numaralandırma araştırmacı tarafından yapılmıştır. Hikâyât-ı Dîniyye ile Erzurumlu Mustafa Darîr Efendi'nin “Yüz Hadis Yüz Hikâye” adlı eserindeki benzerlikler şu şekilde sıralanabilir:

1. Her iki eserdeki hikâyelerin işleyişinde; öncesinde hadisin Arapçası verilir, ardından hadis tercümesi yer alır. Tercümenin akabinde de hikâye anlatılır.
2. Hikâyât-ı Dîniyye'de 56 adet hikâye bulunmaktadır. Bu hikâyelerden 44'ü Darîr'in eserindeki hikâyeler ile benzer olmasına karşın Hikâyât-ı Dîniyye'de 12 farklı hikâye bulunmaktadır.
3. Darîr'in eserindeki hikâyelerin ve hadislerin bir kısmı Hikâyât-ı Dîniyye'de bulunan kimi

hikâyelerle ve hadislerle benzerlik göstermektedir. Hikâyât-ı Dîniyye’de yer alan 11, 12, 17, 20, 26, 34, 35, 36, 38, 41 numaralı hikâyelerdeki hadis ve hadis tercümeleri ile Darîr’in eserinde yer alan 46, 52, 60, 61, 63, 69, 77, 84, 89, numaralı hikâyelerdeki hadis ve hadis tercümeleri birbirine benzemektedir. Hikâyât-ı Dîniyye’de yer alan 3, 15, 37 numaralı hikâyelerdeki hadis tercümeleri ile Darîr’in eserinde yer alan 6, 34, 56 numaralı hikâyelerdeki hadis tercümeleri aynı iken hadislerde kelime bakımından farklılıklar görülmektedir. Hikâyât-ı Dîniyye’de 9, 25 numaralı hikâyelerdeki hadislerle Darîr’in eserinde yer alan 24, 29 numaralı hikâyelerdeki hadisler aynı iken hadis tercümelerinde kelime bakımından farklılıklar bulunmaktadır. Hikâyât-ı Dîniyye’de yer alan 36, 38, 41 numaralı hikâyeler ile Darîr’in eserinde yer alan 46, 52, 69 numaralı hikâyeler tamamen aynıdır. Böylece Hikâyât-ı Dîniyye’de yer alan 56 hikâyeden 3’ü Darîr’in eserindeki hikâyelerle tamamen benzer, 12 hikâye tamamen farklı ve geriye kalan 41 hikâye hadis, kelime ve hadis tercümeleri bakımından farklılıklar göstermektedir.

4. Konu bakımından Darîr’in “Yüz Hadis Yüz Hikâye” adlı eseri ile Hikâyât-ı Dîniyye arasında küçük farklılıklar görülmektedir. Hikâyât-ı Dîniyye’deki 42 numaralı hikâyede ana karakterin ismi yer alırken Dârîr’in eserindeki hikâyede yer almamaktadır. “Evvelki qarındaş sizûñ kavmiñüz ve oğlıñüz ve kıziñüz meşelidür ve üçüncü qarındaş sizûñ ‘ameliñüz meşelidür.” Bu kısım Hikâyât-ı Dîniyye’de 14 numaralı hikâyenin sonunda özet şeklindedir. “Evvelki qarındaş sizûñ kavmiñüz ve oğlıñüz ve kıziñüz meşelidür ve ikinci qarındaş sizûñ maliñüz meşelidür.” Bu kısım Darîr’in eserinde 96 numaralı hikâyenin ortasında verilmiştir. “Ve üçüncü qarındaş sizûñ ‘ameliñüz meşelidür.” Bu kısımda Darîr’in eserinde 96 numaralı hikâyenin sonunda yer verilmiştir. Böylece Hikâyât-ı Dîniyye’deki 14 numaralı hikâye ile Darîr’in eserindeki 96 numaralı hikâye konu bakımından benzerlik olsa da olayların aktarımında farklılıklar görülmektedir.

5. Hikâyelerdeki olayların başlangıcı ve olayların bitişi birbirine benzemektedir.

Her iki eser arasındaki farklılıklar şu şekildedir:

1. Eserlerdeki hikâyelerin sıralaması birbirinden farklıdır. Hikâyât-ı Dîniyye’de 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44 numaraları hikâyelerin sıralaması Darîr’in eserinde 5, 6, 7, 19, 20, 21, 22, 24, 25, 84, 89, 96, 56, 58, 63, 30, 68, 77, 54, 45, 51, 50, 29, 87, 35, 27, 49, 14, 37, 53, 59, 60, 61, 46, 34, 69, 90, 18, 52, 43, 31, 12 şeklindedir.

2. Kimi hikâyelerin hadis tercümelerinde ve hadislerin Arapçalarında farklılıklar görülmektedir. Darîr’in eserindeki 5, 12, 29 ve 51 numaralı hikâyelerin hadis tercümeleri ile Hikâyât-ı Dîniyye’de yer alan hadis tercümeleri farklıdır. “İllâ meger ki mülk yapmağa harc eyleye ki anda hayr yokdur.” Hikâyât-ı Dîniyye’deki 23 numaralı hikâyenin hadis tercümesi bu şekilde iken Dârîr’in eserindeki 51 numaralı hikâyedeki hadis tercümesi şu şekildedir. “İllâ meger ki dîvâra taşa toprağa harc eyleye ki anda hayr yokdur.” Darîr’in eserindeki 24, 29, 63, 84, 87, 92 numaralı hikâyelerde hadisler birbirinin aynısı iken 22, 34 numaralı hikâyelerde yer alan hadisler tamamen farklıdır. Darîr’in eserindeki 63 numaralı hikâye ile Hikâyât-ı Dîniyye’deki 17 numaralı hikâyede yer alan hadis tamamen benzerdir. Hadis şu şekildedir: “‘An Ebî Hüreyre rağiya’llâhu ‘anh ennehu kâle kâle Resûlu’llâh şallâllâhu ‘aleyhi ve selem: min kân yü’minu bi’llâhi ve’l-yevmi’l-ağiri fel yequl hayren ev liyuşmit.”²

06 Mîl Yz 5274 A Numaralı Hikâyât-ı Dîniyye (2. hikâye)	Erzurumlu Mustafa Darîr Efendi Yüz Hadis Yüz Hikâye (5. hikâye)
‘An Câbir bin ‘Abdullâh el-Enşârî rağiya’llâhu ‘anh innehu kâle kâle Resûlu’llâh şallâllâhu ‘aleyhi ve selem (Hikâyât-ı Dîniyye’de hadisin râvisi verilmiştir.)	Rasûl hazreti buyurur. (Yüz Hadis Yüz Hikâye’de hadisin râvisi bulunmamaktadır.) Hadislerin Arapçası birbirinden farklılık göstermektedir.

Tablo1: 2. hikâye ile 5. hikâyenin karşılaştırılması (Adanç, 2020, s.11)

3. Hikâyât-ı Dîniyye’de bulunan hadisler incelendiğinde Darîr’in eserinde bulunan kimi hadislerin başına, ortasına veya sonuna gönderme yapıldığı görülür. Hikâyât-ı Dîniyye’de yer alan 30 numaralı hikâyede hadis şu şekildedir: “‘En Enes bin Mâlik rağiya’llâhu ‘anh kâle: “‘Enne reculen se’elen nebiyye fekâle ‘aleyhi’s-selâm meta’s-sa’etu kâle ve mâ e’dedte lehâ kâle lâ şey’ün illâ inni uñibbu’llâhe ve Resûlehu. Fe kâle ente me’e men eñbebe.”³ Bu hadis Darîr’in eserindeki 37 numaralı hikâyede yer almaktadır. Darîr’in eserinde hadisin ortasında yer alan “meta’s-sa’atu” (ne vakit), “mâ e’dedte lehâ”

(onun için ne hazırladın?); hadisin sonunda yer alan “fe kâle ente me‘e men eḥbebe.”(sevdiğin kişiyle birliktesin) kısımları birbiriyile uyuşmaktadır.

4. Hikâyât-ı Dîniyye’de 8, 10, 20, 25, 27, 29, 37 numaralı hikâyelerin olay örgüsünde bulunan bazı kısımlar Darîr’in eserinde bulunmamaktadır. Darîr’in 12, 20, 21, 51, 54, 90 numaralı hikâyelerin olay örgüsünde bulunan kısımların bazıları da Hikâyât-ı Dîniyye’de yer almamaktadır. Hikâyât-ı Dîniyye’de yer alan 8 numaralı hikâyede, “Şol dem âvâz geldi ki: “Yâ Mâlik! Sen tanık ol kim anı dağı anasın dağı ve ol ḥalayıkı dağı cümle yarlıgadam.” dir. Bu kısım Darîr’in 22 numaralı hikâyesinin olay örgüsünde yer almamaktadır. Darîr’in eserinde yer alan 54 numaralı hikâyede, “Ḥalife yine şordı kim şadaçalarda ḳanḳı şadaḳa yigdür? Danişment iyitdi: “Bir gişi kim derviş ola zahmetile kazana daḳı şadaḳa vire minnet eylemeye, anuñ şadaḳasından yig şadaḳa yoḳdur.” Bu kısım Hikâyât-ı Dîniyye’de yer alan 21 numaralı hikâyede bulunmamaktadır.

5. Eserlerdeki bazı hikâyelerde sadece sözcük kullanımında farklılıklar görülmektedir.

06 Mîl Yz A 5274 Numaralı Hikâyât-ı Dîniyye (7. ve 11. hikâye)	Erzurumlu Mustafa Darîr Efendi Yüz Hadis Yüz Hikâye (21. ve 84 hikâye)
“Ḳapu dilin elinden bıraḳdı.”	“Anaḳdarı bıraḳdı.”
“İlâhî ben cehenneme ḳoyarsañ.”	“İlâhî beni oda süreriseñ.”

Tablo 2: 7.-11. hikâye ile 21.-84. hikâye karşılaştırılması (Adanç, 2020, s. 14-15)

6. Hikâyeler incelendiğinde Hikâyât-ı Dîniyye’deki bazı hadis tercümelerinde yer alan kısımların Darîr’in eserinde bulunmadığı görülmektedir.

06 Mîl Yz A 5274 Hikâyât-ı Dîniyye (5. hikâye)	Erzurumlu Mustafa Darîr Efendi Yüz Hadis Yüz Hikâye (19. hikâye)
Ve fi rivâyeti Ebû Hüreyre raḳıya’llâhu ‘anh ennehu kâle kâle Resûl’llâh şallâllâhu ‘aleyhi ve sellem; “mel‘ün men ‘amile ‘amele ḳavmi Lûṭ fi’t-tevrâti ve’l-incili ve’z-zebûri ve’l-furḳân. (Hikâyât-ı Dîniyye’de hadisin akabinde bu rivâyet bulunmaktadır.)	Darîr’in eserinde bulunmamaktadır.
Tevrât’de İncil’de Zebûr’da Furḳân’da Lûṭ ḳavmi ‘amelen eyleye. Nitekim Lûṭ ḳavmi ‘avretlerin boşadılar. Oḳlın tutdılar. Tañrı te‘âlâ anları yire baturdı.	Hadis tercümesinde bu kısım bulunmamaktadır.

Tablo3: 5. hikâye ile 19. Hikâyenin karşılaştırılması (Adanç, 2020, s. 13)

Hikâyât-ı Dîniyye’de yer alan 1, 13, 45, 47, 48, 49, 51, 52, 53, 54, 56 numaralı hikâyeler Darîr’in eserinde bulunmamaktadır. Hikâyât-ı Dîniyye’de Hz Ömer’in adaletine gönderme yapılan 1. hikâye, beş vakit namazın önemine değinilen 47. hikâye, dünyanın yaratılışının ayetlerle desteklenerek anlatıldığı 49 hikâye, Hz Ali ve Hz Fatma’nın nikahlarının anlatıldığı 52. hikâye, Tebarake sûresinin gücünün anlatıldığı 54. hikâye, Hz Musa ile ilgili olan 55. hikâye, Ebû Cehil ile ilgili olan 56. hikâye Darîr’in eserinde yer almamaktadır. Tesbih ve tesbih gücünün anlatıldığı 48. hikâyenin konusu Darîr’in eserinde bulunsa da her iki eserdeki olay örgüsü, râvîler ve hadisler birbirinden tamamen farklıdır. Hikâyât-ı Dîniyye’deki 52. hikâye Darîr’in eserinde bulunmamaktadır. Ancak Hikâyât-ı Dîniyye’de hikâyenin devamına Halil İbrahim’in ölümü ve Behram’ın kabri ile ilgili eklemeler mevcuttur.

Sonuç

Sonuç olarak hakkında daha önce herhangi bir kaynakta bilgi verilmemiş bulunan Hikâyât-ı Dîniyye, İslam dininin kural ve kaidelerini anlatan hikâye ve kıssalardan oluşmuş, müellifi ve müstensihî bilinmeyen bu eser, dînî-tasavvufî edebiyatın örnek eserlerinden biridir.

Hikâyât-ı Dîniyye adlı eserin dil ve üslûp özelliklerinden yola çıkılarak 14. veya 15. yüzyıla ait olabileceği düşüncesi, dînî bir eser olması ve içerisinde hadis ve hadis tercümelerinin yer almasından dolayı Erzurumlu Mustafa Darîr Efendi’nin “Yüz Hadis Yüz Hikâye” adlı eseri incelenmiştir. Hikâyât-ı Dîniyye’de bulunan hikâyeler ve hadislerle Darîr’in eserindeki hikâyeler ve hadisler

karşılaştırılmıştır. Hikâyeler arasındaki benzerlikler ve farklılıklar maddeler halinde verilmeye çalışılmıştır. Hikâyât-ı Dîniyye'nin 51/89 varakları arasında bulunan hikâyeler ile Darîr'in eserindeki kimi hikâyelerin benzer ve kimi hikâyelerin de farklı olduğu tespit edilmiştir.

Her iki eser karşılaştırıldığında, Hikâyât-ı Dîniyye'deki hadisler ve hikâyelerin sıralaması ile Darîr'in eserindeki hadislerin ve hikâyelerin sıralaması birbirine uymamaktadır. Yüz Hadis Yüz Hikâye'de bulunan hadislerin ve hikâyelerin tamamı Hikâyât-ı Dîniyye'de yer almamaktadır. Ayrıca Darîr'in eserindeki hikâyelerden farklı olarak da Hikâyât-ı Dîniyye'de on iki hikâye bulunmaktadır.

Bütün bunların sonucunda müstensihî ve müellifi bilinmeyen eldeki bu eserin Erzurumlu Mustafa Darîr Efendi'nin "Yüz Hadis Yüz Hikâye" adlı eserinin farklı bir nüshası olabileceği, müstensihînin eseri oluştururken kendinden esere bir şeyler eklediği ve eserin farklı bir coğrafyada yazıldığı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Adanç, D. (2020). Milli Kütüphane 06 Mil Yz A 5274 numaralı Hikâyât-ı Dîniyye (transkripsiyonlu metin-inceleme-sözlük-dizin). [Yayımlanmış yüksek lisans tezi]. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.
- Ece, S. (2015). *Klasik Türk edebiyatı araştırma yöntemleri (I-II)*. Eser Basım Yayınları.
- Erkan, M. (1979). *Yüz hadis yüz hikâye*. [Yayımlanmış yüksek lisans tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Kavruk, H. ve Pala İ. (1998). Hikâye. *İslam Ansiklopedisi* (C. 17). Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Kavruk, H. (1998). *Eski Türk Edebiyatında mensur hikâyeler*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Toprak, İ. (2019). *Erzurumlu Mustafa Darîr Efendi yüz hadis yüz hikâye hâzâ kitâbu tuhfeti'l Mekkî*. Büyüyenay Yayınları.

Sonnotlar

¹ Erkan, M. (1979). Yüz hadis yüz hikâye. [Yüksek lisans tezi]. Ankara Üniversitesi., Toprak, İ. (2019). Erzurumlu Mustafa Darîr Efendi yüz hadis yüz hikâye hâzâ kitâbu tuhfeti'l Mekkî. (1. Baskı). Büyüyenay Yayınları.

² Resul hazreti (aleyhisselam) buyurur: "Kim ki Tanrı'nın birliğine inanır, ahiret gününe inanır; her ne söylerse hayır söylesin yahut konuşmasın." (Toprak, 2019, s. 185).

³ Resul Hazreti (aleyhisselam) oturup ashablar ile nesâyih ve meviza söylerken bir Arabî sual etti ki: "Kıyamet ne vakit kopar ya Resulallah?" dedi. Peygamber aleyhisselam buyurdu ki: "Nesne hazırladın mı ki sorarsın?" Arabî dedi: Hiç nesne hazırlamadım sadece onun vahdaniyetini severim ve O'nun Resul'ünü severim." dedi. Resul hazreti buyurdu ki: "Kimi seversen onunla beraber koparsın." dedi. (Toprak, 2019, s. 119).

Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Dilan ADANÇ

Çatışma Beyanı / Conflict Statement: Yazar bu çalışma ile ilgili taraf olabilecek herhangi bir kişi ya da finansal ilişkisinin bulunmadığını, herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan etmiştir.

Etik Beyanı / Ethical Statement: Yazar bu makalede "Etik Kurul İzni"ne gerek olmadığını beyan etmiştir.

Destek ve Teşekkür / Support and Thanks: Yazar bu çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmadığını beyan etmiştir.

Yayımlanan makalede araştırma ve yayın etiğine riayet edilmiş; COPE (Committee on Publication Ethics)'nin editör ve yazarlar için yayımlanmış olduğu uluslararası standartlar dikkate alınmıştır.

